

3. ÜNİTE: DİN VE HAYAT

3.1. Din, Birey ve Toplum

Din	Aklı sahibi bireyleri kendi özgür iradeleriyle iyiye ve doğruya yönelten ve onların mutluluğunu amaçlayan ilahî kurallar bütünüdür.
Birey	Toplumları oluşturan ve düşünsel, duygusal, iradeyle ilgili nitelikleri toplum içinde belirlenen insanların her biri, fert, kişi.
Toplum	Aynı toprak parçası üzerinde bir arada yaşayan ve temel çıkarlarını sağlamak için iş birliği yapan insanların tümü, insan topluluğu, cemiyet.
Dinin Ana Konuları	1-İnanç esasları 2- İbadetler, 3-Ahlak ilkeleri 4-Toplumsal ilişkiler

→İnsan akıllı bir varlıktır. Akli sayesinde etrafında olup bitenleri anlamaya ve anlamlandırmaya çalışır. Bu anlamlandırma sürecinde Evreni kim yarattı? Bu mükemmel düzeni kim sağlıyor? İnsan niçin var edildi? Bu varlıkların sonu ne olacak? Bu ve benzeri sorulara din cevap verir.

→İnsanlık tarihi incelendiğinde, arkeolojik kalıntılara, toplumsal motiflere ve ilahi yazmalara bakıldığında her dönemde ve her yerde inanan insan ve din gerçeği ile karşılaşılır.

→İnsanın iki yönü vardır. Birincisi Maddi, ikincisi ise Manevidir. Maddi yönü, beslenme, giyinme, barınma, dinlenme gibi ihtiyaçları olan insanın, manevi açıdan da güvenme, bağlanma, inanma gibi ihtiyaçlarıdır. Manevi yönü ise, İnsanda her zaman yüce ve güçlü bir varlığa güvenme, ona sığınma ve ondan yardım isteme eğilimidir. Bu açıdan bir varlığa inanma insanda fitridir. İnsanın bu isteklerini en güzel şekilde karşılayan dindir.

→Fitri demek, insanın doğduğu anda inanma özelliğiyle doğmasıdır. Yani, İnsan, Yüce Allah tarafından bildirilen tevhid inancını benimsemeye yatkın olarak yaratılmıştır. Tevhid demek, Allah'ın bir ve tek olmasına inanmak demektir. Ayrıca İslam'da Allah'ın (c.c.) varlığına ve birliğine inanılması istenirken O'na hiçbir şeyi ortak koşmamak ve yalnızca O'na kulluk edip ancak O'ndan yardım dilemek emredilir.

“Sen yüzünü hanif olarak dine, Allah insanları hangi fitrat üzere yaratmış ise ona çevir. Allah'ın yaratmasında bir değişme yoktur. İşte dosdoğru din budur fakat insanların çoğu bilmezler.”
Rûm suresi, 30. ayet.

Dünyaya gelen her insan fitrat üzere (tek olan Allah'a inanma eğiliminde) doğar...Buhârî, Cenâiz, 92; Müslim, Kader, 22-25.

“... Haberiniz olsun, kalpler yalnızca Allah'ın zikriyle tatmin bulur.” Ra'd suresi, 28. ayet.

→Din bireyin yaşamına anlam katar. “Ben kimim? Niçin yaratıldım? Nereye gideceğim? Dünyanın sonu ne olacak?” gibi sorularına cevap verir. Bu bilgi yaşamını kolaylaştırır.

→Din, insana günlük hayatta karşılaşacağı olumsuzluklara karşı dayanma gücü verir. İnsan, dünya ve ahiret mutluluğunu din sayesinde elde eder.

→Din, birey ve toplumları barış ve huzur içinde yaşamaları için, iyiye ve güzele yönelmek için hükümler ortaya koyar ve sevgi, şefkat ce merhametin yaygınlaşmasını sağlayarak toplumlarda mutluluğun oluşmasına vesile olur.

→Din; inanç, ibadet ve ahlak yönüyle toplumu kuşatır ve öğütlerde bulunur.

→Dini değerler etrafında birleşerek yardımlaşan toplumlar yaşadıkları sosyal, ekonomik ve siyasi sorunları daha rahat bir şekilde çözebilir. Din duygusunun güçlü olduğu toplumlar, zorluklar karşısında daha dirençli olur.

→Din, insanın bireysel ve toplumsal hayatını kendi yararına olacak şekilde düzenler. Dua, namaz, oruç, hac gibi ibadetlerle yaşadığı dini tecrübeler insandaki güvenme duygusunu, bir varlığa sığınma ve bağlanma ihtiyacını giderir. Zekât, sadaka gibi ibadetler ise insanlara, birbirlerine karşı hak ve görevlerini hatırlatarak daha mutlu bir sosyal çevrenin oluşmasını sağlar.

→Din, dünya ve ahiret mutluluğuna yöneltir.

→Din, akrabalar ve komşularla iyi ilişkiler kurmayı önerir.

→Din, Allah'a (c.c.) kulluk etmeyi ve insanlara saygılı olmayı ister.

3.2. Dinin Temel Gayesi

→Dinin temel gayesi insanların dünya ve ahiret mutluluğunu sağlamaktır.

→İslam'ın açıkladığı emir ve yasakların amacı; insanı ahlaken yüceltmektir.

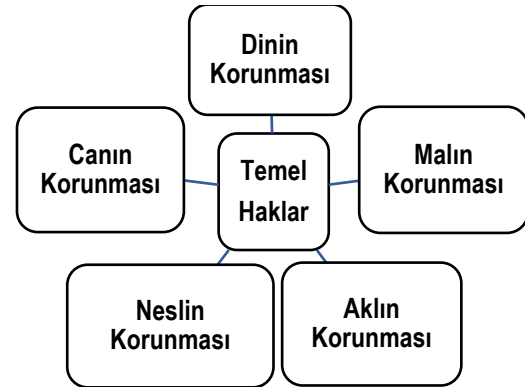
→İslam dininin ahlaki ve hukuki düzenlemeleri bireysel ve toplumsal hakları güvence altına alır.

HAK NE DEMEKTİR?	
Sözlükte	Gerçek, doğru, gerçeğe uygun, adalet, pay ve emek karşılığı verilen ücret anlamlarına gelir
Terim olarak	Hak; dinin ve hukuk düzeninin kişiye tanıdığı yetki ve ayrıcalıktır.
Kur'an-ı Kerimde	Gerçeğe uygun söz, doğru haber, doğru yol gibi anlamlarda kullanılmıştır.
Hadislerde	Varlığı kesin olan, kuşkuyla yer bırakmayacak kesinlikte gerçek ve sabit olan şey anlamında kullanılmaktadır.

İslam Dininin Haklara Verdiği Önem ile İlgili Hadis

Hz. Muhammed (s.a.v.) bir keresinde, “Müflis (iflas etmiş kişi) kimdir bilir misiniz?” diye sorar. Sahabe “Bizim aramızda müflis, parası ve eşyası olmayan kimsedir.” diye karşılık verince şöyle buyurur: “Benim ümmetimden müflis o kimsedir ki kıyamet gününde namaz, oruç ve zekât (gibi ibadetlerin sevabıyla) gelir. Ancak şuna sövmüş, buna ifirada bulunmuş, ötekinin malını yemiş, berikinin kanını dökmüş, diğerini de dövmüş olarak gelir. Hesap gününde hakkına girdiği kimselere onun iyiliklerinden alınıp dağıtılır. Eğer yaptığı iyilikleri kötülüklerinin cezasını karşılamaya yetmezse hak sahiplerinin günahlarından alınarak onun üzerine yüklenir. Sonra da günahkâr bir kimse olarak cehenneme atılır. İşte asıl müflisbu kişidir.”
(Müslim, Birr ve Sıla, 59.)

→İslam dinine göre, insanın hayatını en güzel ve mutlu bir şekilde devam ettirebilmesi için din, dil, ırk ayırımı yapılmaksızın doğuştan sahip olduğu, bazı temel hakları vardır. Dinin gayelerinden biri de bu hakların korunmasıdır. Bunlar:

3.2.1 Canın Korunması

→Canın korunması İslam dinine göre en temel haktır. Çünkü bireyin varlığını sürdürmesi, iş ve faaliyetlerini devam ettirebilmesi buna bağlıdır. Bu yüzden İslam bireyin yaşama hakkını henüz anne karında iken güvence altına alır.

→İslam'a göre insan hayatı kutsaldır. Bir canı kurtarmak bütün insanlığı kurtarmak kadar yüce bir erdem sayılmıştır. Bir cana kıymak ise bütün insanlığı öldürmek kadar büyük bir günah olarak değerlendirilmiştir.

→İslam, sadece Müslümanların değil, tüm insanların yaşam hakkının korunmasını ister.

→İslam'daki canın korunması ilkesi iş sağlığı ve güvenliğini de kapsar. Hz. Muhammed (s.a.v.) birçok hadisinde can güvenliği konusunda Müslümanları uyarmıştır.

"Fakirlik korkusuyla çocuklarınızın canına kıymayın. Biz onların da sizin de rızınızı veririz. Onları öldürmek gerçekten büyük bir günahdır. İsrâ suresi, 31. ayet.

"... Kim bir kimseyi öldürürse bütün insanları öldürmüş gibi olur. Kim de bir can kurtarırsa bütün insanların hayatını kurtarmış gibi olur..."Mâide suresi, 32. ayet.

"Müslümanın Müslümana malı, ırzı (şeref ve namusu) ve kanı haramdır (dokunulmazdır)..." Ebû Dâvûd, Edeb, 35.

3.2.2 Neslin Korunması

→Neslin korunması toplumun devamı için bir zorunluluktur. Neslin korunabilmesi sağlıklı bir aile kurmakla mümkündür. Bu nedenle İslam dini, aile kurumunun temeli olan nikâh üzerinde önemle durmuştur.

→İslam dininin aileye önem vermesinin sebebi, kişinin ilk eğitim aldığı yerin aile olması ve ailenin çocuklarını hayata hazırlamasından dolayıdır. Birey, iyiyi, doğruyu, toplum içinde nasıl davranacağını, dini değerleri, güzel ahlaki davranışları, anne babasından öğrenir. Çocuklar milli ve manevi değerleri, sevgi, şefkat, merhamet, birlikte iş yapma gibi ahlaki değerleri yine aile ortamında edinirler. Bu yönüyle aile okul gibidir. Böylece aileler, çocuklarının gelişimini tamamlamalarına yardımcı olurlar.

"Kendileri ile huzur bulasınız diye sizin için türünüzden eşler yaratması ve aranızda bir sevgi ve merhamet var etmesi de O'nun (varlığının ve kudretinin) delillerindedir..."Rûm suresi, 21. ayet.

"Ey gençler! Aranızda gücü yeten evlensin. Çünkü evlenmek gözü haramdan korumak ve iffeti muhafaza etmek için en iyi yoldur..."Buhârî, Nikâh, 3.

3.2.3 Aklın Korunması

→Allah'ın (c.c.) insana verdiği en önemli nimetlerden biri de akıldır. Kişinin dinen Mükellef(sorumlu) olabilmesi için akıl sağlığının yerinde olması gerekir.

→İslam dini, insanın akıl sağlığına zarar veren alkol, uyuşturucu maddeler ve diğer zararlı maddelerin kullanımını yasaklamıştır.

→Alkol ve uyuşturucu maddeler aklın sağlıklı işlemesine engel olur. Beyin ve sinir sistemini etkileyerek bireyi iradesiz kılar ve insanı bağımlı hale getirir. Bu bağımlılık insanın kaygı ve stresini artırır. Bunun sonucunda da bireyler hem kendilerine hem de topluma zarar verirler.

→Alkol kullanmanın zararları arasında trafik kazalarına neden olması, aile ilişkilerini bozması ve aile içinde ciddi huzursuzluklara neden olması da sayılabilir.

"Şu üç kimseden sorumluluk kaldırılmıştır: Ergenlik çağına gelinceye dek çocuklardan, uyanıncaya kadar uyuyandan, akli dengesi yerinde olmayandan." İbn Mâce, Talak, 15.

"Ey İnananlar! İçki, kumar, putlar ve fal okları şüphesiz şeytan işi pisliklerdir, bunlardan kaçının ki saadete eresiniz." Mâide suresi, 90. ayet.

"İçki bütün kötülüklerin anasıdır. Nesâî, Eşribe, 44.

3.2.4 Malın Korunması

→Malın korunması; mülkiyet, ekonomik haklar, üretmek, sahip olmak, satmak ve tüketmek ile ilgili hakları kapsar.

→Her bireyin çalışıp emek sarf ederek meşru yollardan elde ettiği mallarına sahip çıkma ve kazandığı malı harcama hakkı vardır.

→İslam dini, çalışmayı teşvik eder. Kişinin kendi elinin emeğiyle geçinmesine ve üretmesine özendirir.

"İnsan için ancak çalıştığına karşılığı vardır." Necm suresi, 39. ayet.

"Hiç kimse kendi el emeğiyle kazandığından daha hayırlı bir lokma yememiştir..."Buhârî, Büyü', 15.

→İslam Dininde İnsanın kazandığı malı onun izni olmadan almak ve kullanmak büyük günahlardan sayılmış ayrıca insanların mallarının hile, rüşvet, kumar gibi haksız kazanç yollarıyla ellerinden alınması yasaklanmış, tartıda hile yaparak haksız kazanç elde edenleri kınanmıştır.

"İnsanların mallarını ve haklarını eksiltmeyin. Yeryüzünde bozgunculuk yaparak karışıklık çıkarmayın."Şuarâ suresi,183. ayet.

"Çalışana ücretini teri kurumadan veriniz." İbn Mâce, Ruhûn, 4.

"Allah'ın lâneti, rüşvet verenin ve rüşvet alanın üzerindedir." İbn Mâce, Ahkâm, 2.

→Haram kazanç elde etmeyi yasaklayan İslam dini, Malın korunması ve bereketlenmesini engelleyen faizi de haramlar kapsamında saymaktadır.

"Faiz yiyenler ancak şeytanın çarparak sersemlettiği kimse gibi kalkarlar. Bunun sebebi onların, 'Alım satım da ancak faiz gibidir.' demeleridir. Halbuki Allah alım satımı helâl, faizi ise haram kılmıştır..."Bakara suresi, 275. ayet.

→İslam dini, yeme içme gibi temel ihtiyaçların karşılanmasında dengeli davranılmasını istemektedir. Bu yüzden İslam dininde israf haram kılınmıştır.

"...Yiyin, için fakat israf etmeyin. Çünkü Allah israf edenleri sevmez." A'râf suresi, 31. ayet.

3.2.5 Dinin Korunması

→Dinin korunması için doğru anlaşılması, doğru anlaşılması için de temel kaynaklardan yararlanılması gerekir. İslam dininin temel kaynakları Kur'an-ı Kerim ve Hz. Muhammed'in (s.a.v.) sünnetidir. Kur'an ve sünnete dayanmayan din anlayışları kabul edilemez. Dinin korunması kitap ve sünnete uygun olarak yaşamakla mümkündür.

Bid'at	Dinde dayanağı olmayan ve sonradan ortaya çıkan yaklaşımlara denir.
	"Sözlerin en hayırlısı Allah'ın kitabı Kur'an-ı Kerim'dir. Yolların en hayırlısı Muhammed'in yoludur. İşlerin en kötüsü sonradan ortaya çıkarılan bid'atlerdir. Bütün bid'atler de dalalettir."Müslim,Cum'a, 43.
Hurafe	→İslam'ın aslından olmayan, dine sonradan giren ve din gibi algılanan hususlara denir. →Hurafeler dinden olmayan masal, efsane ve rivayetlere dayanır. →Genellikle sihir, büyü, ruh çağırma gibi çeşitli batıl inanışlarla karşımıza çıkar. →Bunlar dinin yanlış anlaşılmasına sebep olur. Dinin korunması kapsamında bütün hurafelerden, yanlış anlayış ve inanışlardan uzak durulmalıdır.
Tahrif	Saptırma, çarpıtma, değiştirme, bozma, bozulma anlamına gelir.

→Dinin korunması Allah'ın (c.c.) çizdiği sınırlar içerisinde kalarak dinin emir ve yasaklarını uygulamakla mümkündür.

→Dinin korunmasında dikkat edilecek en önemli davranış dini Allah'a tahsis ederek ibadet etmektir. İslam dininde Müslüman yalnızca Allah'a (c.c.) kulluk ederek inancını koruyabilir.

→Dinin korunması Allah'ın (c.c.) haklarının ve sınırlarının muhafazasıyla mümkündür. Helaller ve haramlar Allah'ın (c.c.) koyduğu sınırlardır.

→Dinin korunması bireysel bir sorumluluk olduğu kadar toplumsal bir görevdir. Çünkü toplumun kurtuluşu ve huzuru Allah'ın (c.c.) sınırlarının korunmasıyla mümkündür.

3.3. Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Yusuf (a.s.)

→Hz. Yusuf (a.s.) Kur'an-ı Kerim'de ismi geçen peygamberlerdendir.

→Onun hayatını anlatan kıssa Kur'an-ı Kerim'de "kıssaların en güzel" olarak nitelendirilir.

Kıssa	Hikâye, hikâye etme ve anlatma, haber verme gibi anlamlara gelen kıssa, terim olarak Kur'an-ı Kerim'deki geçmiş peygamberler ve milletlerle ilgili ibretli ve tarihi olaylardır.
--------------	--

→Hz. Yusuf (a.s.), Hz. Yakub'un (a.s.) on iki oğlundan biridir. Hz. Yakub (a.s.), Hz. İshak'ın (a.s.), o da Hz. İbrahim'in (a.s.) oğludur.

→Hz. Yusuf güzel ahlakı, sevecenliği ve merhameti ile herkesin ilgisini çekmiştir.

→Hz. Yusuf rüyasında on bir yıldız, güneş ve ayın Ona secde ettiklerini gördüğünü babasına anlattı ve babası ona rüyasını kimseye anlatmamasını yoksa kardeşlerinin tuzak kurabileceğini çünkü şeytanın insanın şeytanın apaçık düşmanı olduğunu söyleyerek nasihatte bulundu.

→Hz. Yusuf'un (a.s.) annesi, kardeşi Bünyamin'i doğururken vefat etmişti. Bu sebeple Yusuf (a.s.) ve Bünyamin öksüz olarak büyümüşlerdi. Anne sevgisinden mahrum kalan bu iki kardeşe Hz. Yakup (a.s.) daha fazla özen gösteriyor onları çok seviyordu. Yusuf'un (a.s.) ağabeyleri, babalarının Yusuf'a (a.s.) gösterdiği ilgiyi kıskanıyor, hatta ondan nefret ediyorlardı. Yusuf bu yüzden kardeşlerinin kötülüğüne uğramış ve kurdukları bir planla kuyuya atılmıştır.

→Kuyudan, Mısra giden bir kervan sayesinde kurtulup Mısır emirine köle olarak satılarak Mısır emirinin evine yerleşmiştir.

→ Hz. Yusuf (a.s.) kısa sürede herkesin sevgisini kazanmıştı. O varlıklı adamın yanında iyi eğitim görmüş, bilgisini ve görgüsünü artırmıştı. Ancak; Mısır emirinin karısı Züleyha'nın iftirası nedeniyle zindana atılmıştır.

→Yüce Allah, Yusuf'a (a.s.) zindanda iken peygamberlik görevi verdi.

→Bir gün Mısır'ın hükümdarı rüyasında yedi zayıf ineğin yedi semiz ineği yediğini ve yedi yeşil başakla yedi kuru başak gördü. Bu rüyanın yorumunu yaptırmak istedi. Hiç kimse bu rüyayı yorumlayamadı.

→Allah'ın kendisine vermiş olduğu rüya tabir etme yeteneği sayesinde Hz. Yusuf (a.s.), yedi sene bolluk olacağını, peşinden gelen yedi senenin ise kıtlıkla geçeceğini söyledi. Bu yorumu çok beğenen hükümdar, Yusuf'a hazinenin sorumluluğunu teklif etti. Yusuf'ta üzerine atılan iftiranın açığa çıkmadan bu görevi kabul etmeyeceğini söyledi ve İftiracı suçunu itiraf edince hazinenin sorumluluğunu kabul eden Hz. Yusuf bolluk yıllarında bütün ambarları buğdayla doldurttu, kıtlık yılları gelince de oradan halka dağıtmaya başladı.

→Kıtlık, Hz. Yusuf'un (a.s.) babasının memleketinde de vardı. Abileri buğday almak için Mısır'a geldiler. Hz. Yusuf (a.s.) onları tanıdı ama onlar kardeşlerini tanımamışlardı. Hz. Yusuf (a.s.), kendini ağabeylerine tanıttı yıllar önce yaptıklarından büyük utanç duydular. Hz. Yusuf (a.s.) onları affettiğini söyleyerek ailesinin tamamını Mısır'a davet etti.

→ Yusuf suresi 111 ayettir ve Mekke'de inmiştir.

"Anne ve babasını makamına çıkarttı; diğer on bir kardeşi ise Hz. Yusuf'un önünde saygıyla eğildiler. O zaman Yusuf; "Babacığım, işte bu vaktiyle gördüğüm rüyanın gerçekleşmesidir. Rabbim onu gerçekleştirdi. Şeytan benimle kardeşlerimin arasını bozmuştu. Beni hapisten çıkararak, sizi çölden getiren Rabbim, bana pek çok iyiliklerde bulundu. Doğrusu Rabbim, dilediğine lütfkârdır. O şüphesiz, bilendir, hâkimdir." Yusuf suresi, 100. ayet.

3.4. Bir Sure Tanıyorum: Asr Suresi ve Anlamı

→Sure, adını birinci ayette geçen "asr" kelimesinden alır.

→Asr; zaman, çağ, ikinci vakti gibi anlamlara gelir. İslam bilginleri "asr" kelimesini daha çok Hz. Muhammed'in (s.a.v.) asrı ve ahir zaman şeklinde yorumlamışlardır.

→Surenin başında zamana yemin edilerek onun insan hayatındaki yerine ve önemine dikkat çekilmiştir.

→Bu surede İnsanın ömrünü Allah'ın (c.c.) emrettiği şekilde değerlendirmesi tavsiye edilmiş aksi takdirde ziyanda olacağı bildirilmiştir.

→Asr suresinde bir Müslümanın sahip olması gereken temel özelliklere vurgu yapılmıştır. Bunlar;

- Samimi bir şekilde iman etmek.
- Salih amel işlemek.
- Hakkı (doğruluğu) tavsiye etmek.
- Sabrı tavsiye etmek.

Bismillâhirrahmânirrahîm.

1. Vel asr.
2. İnnel insane le fi husr.
3. İllellezine âmenû ve amilû's sâlihâti ve tevâsav bi'l hakkı ve tevâsav bi's sabr.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. Andolsun zamana ki
- 2- İnsan gerçekten ziyan içindedir.
3. Ancak, iman edip de sâlih ameller işleyenler, birbirlerine hakkı tavsiye edenler, birbirlerine sabrı tavsiye edenler başka (onlar ziyanda değillerdir).